

A' ROMAI TSASZARI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indult BÉTSBÖL Szombaton 28. Juniusban. 1788.

A' mi a' mi kedves Hazánkbnak az ellenséggel közös szélein fegyverben lévő Sergeinket és Táborunkat illeti, és a' mi az egész háboruban legjobbban biztathat bennünket az, hogy olly szélesen ki-terjedett fegyvereseink között még eddig semmi Uralkadó nyavallya vagy szükség nem erőszakoskodik. A' Szebenből jött tudósítások-szerént, az Erdélyi széleken balól lévő Népségnek olly nagy bővsége vagyon, az élésbéli dolgokban, hogy a' Kinneni Táborból némely italra és ételekre való dolgokkal terhelt Szekerek kéntelenítették Szebenbe vissz-

E e e

lza

117

zza térni, mivel itt drágábban el-adhatják ugyan azon dolgokat, mint a' Tábornál, és ha a' Szebeni ember oltsóbban jó húst akar enni a' *Kinéni* Tábornótól hozat magának. Ezen h. 15-dikén 27 Török és Árnót foglyok, kik *Foksánnál* estenek fogságba, egy-néhány Zászlókkal edgyütt bé-érkezének Szebenbe. A' foglyók igen tisztefésegen tartotnak; kenyerek és 4 krajtzárjok vagyon napjában. — A' Lembergi bizonyos tudósítások-szerént igaz az, hogy Orosz fő Vezér *Románzov* ugy által jött a' Dnizster vizén, hogy egész útjában még csak azt sem kérdették tőlle: hová megy? vagy mit akar? most Bender-felé léptet. — Generál *Smertzing* csak egy szörzfálon maradott, hogy Török fogságba nem e-fett; azonban szerentséfen meg szabadult (de hogy?) — Az-is bizonyos, hogy a' velünk edgyesülendő-félben volt Orosz Brigada már tsalhatatlanúl *Khotzim* körül a' mi Sergeinkhez kaptsóltá magát Lengyel-ország felől; és már most fokkal keskenyebb határok közé szorúl *Khotzim*, mint volt ennek e-lötte. —

A' F. Tsáfzár a' Tábori fő szálláson kívánt e-gétségben vagyon. Minden-nap két asztalt terítte-nek ebédre ő Felségének; edgyiket 24 személyre, mellyen maga rendre a' fő Vezérekkel edgyütt ebé-del; másikat 30 személyre, mellyen az Adjutántok és más Tisztek szoktanak enni, és mind a' két asztal minden hofzszos tzerémóniai, és készület nélkül vagyon. Midön ő Felsége eszik, vagy aluszik, és *Raport* (Tudósítás) jön valamellyik részéről a' Tábornak minthogy mindent ő Felsége eleibe kellekik bé küldeni) akkor ő Felségét álmából leg-ottan fel-költik; ha asztalnál van pedig egyenesfen kezébe

adják. — Az asztal felett ő Felsőge a' maga fő Vezéreivel igen barátságosan szokott beszélni és ezen h. 9-dikén, midőn a' Muszka hadi plánumok forganak vala szóban, azt mondá II dik JOSEF: *Böldög az a' Fejedelem, ki frigyos.nélkül nem szü-kölködik!*

A' Konstantinápolyból jött Levelek-szerént, a' Dubitzai kettős szerentsétlen tsata, a' szárazon meg-érkezett; de még magát, hová érkezett, ki-nem mutatott Nagy Vezérnek, és a' Krimiai Partokon már Tengeri hajós Sergével ki-kötött Kapután Balsá-nak (Fő Tengeri Vezér) Táboránál lévő Keresztény Tisztekben való bizakodása a' Portának, annyira mentek, hogy bizonyos Europai Udvar békeféség' köz-ben járojának edgy hideg hangon tsak ezt felelte légyen a' Divány: meg-várjuk a' tsatát, hogy lás-suk a' mi Birodalmunkat mitsoda szerentsével vagy veszedelemmel biztatja a' Fátum. — és bizonyos-nak erősitik, hogy sem a' szárazon lévő Nagy Ve-zér, sem a' Kaputány Balsá a' Tengeren addig víz-sza nem térnek, mig a' szerentsét a' tűzben meg-nem próbálják, és mind addig a' Divány-is a' bé-keféségről hideg hangon fogna beszélni. — Né-mely Márs egén vizsgálódó Politikusok azt nézték-ki az itt hőmályoskadó Nagy Vezér' szeméből, vagy inkább az ő esze gyeplőjét fogó Keresztény Ko-tsis' tzeljából, hogy a' Török most éppen a' Prusz-szus Király' testvére Henrik' szokása-szerént tseleke-szik; ki a' maga titkos és nyilván való elé's hát-ra, keresztül, és víz-sza való masérozásával mind addig fárasztja a' mi népünket, mig nem valahól útát kap a' bé-ütésre, vagy alkalmas helyet a' tsá-tázásra. — Ezért marad a' mi nagy Táborunk, a'

Zemlini Levelek-szerént; a' Száva-vizén innen; a' Temesvári Bánátban és az Erdélyben lévő Sergek azért szaparittatnak és erőfittetnek, hogy az előre ki-nyomozott gonosz tzélnak előre ellent-álhassanak. A' Nagy Aga a' Kapitsi Bassával Kládovába már bizonyoson meg érkeztek, és a' Dunán a' Nagy Vezér Sergének által-költezésére hidat állitattanak-fel, kit minden pertzentésben ide várnak, Oláh-ország-nak Servia - felől való szélén a' Duna-felől fekszik a' *Mémis Bassa* egy nagy Táborral, és Erdély felé nyomúl. Krájovában más Török haditeft fekszik; de már a' mi Táborunk-is ugy osztotta-el a' maga erejét, hogy ezekre ki-nyílt szemekkel tekintgethessen — 's tekintget-is; mert a' mint alább meg-tetszik, még eddig a' bé-ütni szándékozokat mindenütt vizsgálva-verrék a' miéink. Itt vagnak a' Hadi Tanács-székhez fel-küldött Tábori Tudósítáfok. (**) A' Törökök Bosniában a' Tserovliáni hidnál készült sántzainkra most-is ottan ottan tüzelnek, de kevés kárunkal; mint ezen h. 12-dikén esett tüzelésben részünkről Hadnagy *Neidlinger* meg-sebelítettet, 3 köz-ember el-esett; ellenben a' miéink sok Török lovakat fogtanak, mellyeknek Urai el-estenek vala. — A' Várasdi Seregbéli Májor *Hillert* ezen h. 9-dikén *Lebernitzánál* a' Törökök, kik 3 szakaszban *Novi Vidoria* és *Ottoka* felől egyszersemind érkeztenek, meg-támodták: ezen kívül 220 gyalog és lovas Törökök az Unna-vizének partjain a' *Novii* malomnál őrizetre maradtanak: de az említett Májor *Hiller* nem vigyásván a' Noviból jövő ágyu-gollyóbifokra, a' Törököket nyakra főre kergette vizsgálva az Unna-vizén. Itt részünkről 13-man estenek-el, a' Török részéről pedig

dig 3-szor annyival-is többen. — Az Ubbiniánál kvártélyban lévő Generálm. *Vállis* Urtól Glámok mellyékére küldött kémlelő Seregnek általma alá adták magokat egy *Serekhorovtzi* nevű Török faluból 42 lovasok tselédjeikkel, 12000 apróbb 500 darab nagyobb szarvas marháikkal, 45 lovaikkal és szekereikkel edgyütt: kiket azon Sereg, ámbár *Glámokból* a' Török ágyu-gollyóbifok kívánták-is akadályoztatni, szerentséfen mi hozzánk által kísért. — Generál Gróf *Vartensleben* Urnak 13-ban költendősitása szerént: a' Szabad-seregbéliekkel most is szüntelen kísértetik magokat által minden jovaikkal, fok marháikkal a' Török jóbágyok mi hozzánk. — Ugyan Grál G. *Vartensleben* Krájova-felé küldvén 50 legényt a' lovas Szabad-seregből; kik azon 4-Oláh-orzági Kapitányokat, mellyek 100 Húzfárjokkal *Somaripestiben*, adó pénznek, eleségnek, és egy hidnak építésre való fáknak fel-hajtásában foglalatofok valának, meg-támodtak: az Oláh Kapitányok nevei ezek: *Zánda, Gatsu, Sutsa*, és *Isverán*; ezen Kapitányok közül edgyett és 4 Húzfárt a' Szabad seregbéliek le-vágtak, két Kapitányt, és 16 nyerges lovakat el-fogtak, a' többit el-kergették. — *Krotzkához* ezen h. 12-dikén éjtszakán, a' melly 8 Török hajók katonákkal rakva érkeztenek vala, azokat a' Pántsovában lévő Grál Bátor *Lilien* ézfere vévén, Belgrádig kergetett a' Dunán fel-felé, szüntelen ágyuzván és puskázván reájok, hogy a' mi partjainkhoz ne közelithessenek: melly tüzezelés által mennyi kár eshetett a' Törökökben nem tudatik, hanem edgy az ő 8 hajóik közül el-merritetett. — Ezfere vévén a' *Szurtziban* lévő Grál Hertzeg *Hohenlöle*, hogy ezen h. 15-dikén 6 apróbb

próbb és nagyobb hajókön mintegy 300 Törökök a Száva-vizén Belgrádba le-menni szándékoznak; egy bokros helyre a' partra állitván némely Sergeket és ágyukat, mikor azon Török-hajók estvéli 8. órakor meg-érkeztenek volna, a' Neugebauer Sereg-béliek olly formán kezdték rájok a' kartátsot és más galuskákat hajigálni, hogy 3 hajók elmerítettvén, a' benne lévők nagyobb részént a' vízbe vesztenek: ők is tüzeltenek ugyan a' hajókból mi réánk, és 4 legényünket meg-lőtték; 6 tot pedig meg-sebeztek; de az ő vízbe haldokló sívás rivások dupláson fizette ennek az árrát. — Hogy a' Szávába szakadó apróbb folyó vizekről a' Török hajók Belgrád-felé le-ne indulhassanak, Grál Mitrovzki mindeniknek ellenébe jó rendeléseket tett; sőt már Klakárnál ezen h. 13-dikán két el-rejtett Török hajókat a' miénk el-hoztának és el-rontottak. — A' Besánisi Táborból bizonyoson jelentetik, hogy ezen h. 16-dikán 8 Török hajók, mellyek az ugy nevezett tzigány sziget megett húzattak vala a' vizen fel-felé, éjtszakán a' mi-Jakobánál álló őrizetűnkre szándékoztak űrni; de észre vétetvén, mi nek-előtte a' mi partunkhoz érkeztenek volna ágyugolyóbisokkal köszöntetének: az ő partjokról is el-kezdődött a' miénk az ágyuzás, mely igen sokáig tartott mind két részről, míg végre éjjél után egy órakor három hajók a' mi partunkhoz alól az ágyuzókon közelliteni láttatának, mellyeket utóljára a' miénk ki-fogván meg-esmerének el-hagyatott, lövés által meg-rontatott Török hajóknak lenni, és edgyikben talátnak halva egy Törököt is. — Hertzeg Kóburgnak a' Rutzinnál lévő Táborból ezen h. 13-dikán költ jelentése-szerént: az ostrommal kö-
rül

rül vett Khotzim Vára körül 12-dikig semmi nevezetes ütközet nem esett, ki-vévén a' mindennapi apró tsatákat; hanem Juniusnak 12-dikén ki-küldvén Hertzeg Kóburg Oberflájdinánt Karaitzait 400 lovasokkal, két Osztály gyalogokkal, és 4 ágyúkkal a' Khotzimi határra, a' Törököknek ottan legelő szarvas marha tsordáinak lehető el-fogására és el-hajtására; de meg-érkezvén az Oberflájd. Karaitzai dél tályban a' Khotzimi hegy-tetejére, meg-látta, hogy feles Törökök a' Várból ki-jöttek a' rétre lovaiknak legeltetésére: mely-szerént változtatni kellett a' marhákra el-intézett tzelját, két Kapitányokat, u. m. *Lovafitzot* a' Barkó Seregből, és *Fejért* a' Tsáfszár Húzsár Seregből azon Törökök ellen küldötte; maga-is a' gyalogsággal lassanként utánnok nyomulván. Az említett két Kapitány szemefen és markoson fogták a' dolgot, a' Török lovaságot üzőbe vévén, egészízen Khotzimnak Konstantinopoli nevű Hóttátjába kergették, és a' kit hol utól érték nyakasták: sőt még a' külső Városnak uttzáján-is végig kergették a' mi Húzsárjaink a' Törököt. Itt az uttzán tsak nem mindeu házakból ki-rohantanak han'sár késeiket kezekbe szoritván, fene duhősséggel az ottan lakó Jantsárok, kiknek kopasz nyakokat reptibe szelte a' Magyar kard, és tsak hamar több mint 30 Jantsár testel az uttza bétterítették, a' több része pedig ha sebet kapott bézfaladott a' maga házába hogy ne tsak az uttza legyen véres. Ez által az egész Kotzim és Tsurolu Basának a' Vár mellett fekvő Tábora fel-lármázódván, jónak tartották a' mi Húzsáraink nem fokot mulatni ottan; hanem visszsa felé nyomulni; ugy-is esett, hogy százonként érkeztek a' Törökök utánnok

nok, de a' gyalogság tüze és ágyui közel sem bortsátották: így minden kár nélkül (ki-vévén a' Kapitány *Lovastz* lovát, és még négy lovakot, melyeket a' Jantsárok az utzán meg-tsúfoltak;) a' miéink visszsa tértenek. — Az Orosz Vezér *Románzov* rendelése-szerént, Grál Gróf *Soltikov* nem Kalutsnál, hanem *Mallinovetznél* fog a' *Dniszter* vizén által költözni. — Belgrádból ezen h. 18-dikán 50-ig való *Törökök* a' Száván által hajókázván a' *Zemlini* sántzok felé mentekben a' mi szélső vi-gyázatainkat bejebb romolni kényszerítették: majd a' *Vafas* *Németek* a' *Dunavitzán* keresztül menvén azon *Törökökre* ütötenek, és azok közül 15-től el-is ejtettének; és jól-lehet a' tsatázás alatt *Belgrádból* szüntelen jött az ágy gollyóbis, még-is azon *Vafasok* közül tsak 3-mah sebesítették-meg: itt jól vívelték magokat fő *Hadnagy* *Báró* *Ritterstain*, és *Hadnagy* *Minutilló*, a' vélek való 40 legényekkel edgyütt. — *Erdélyi* *Komendirozó* *Generál* *Fábris* *Urtól* ezen h. 17-dikén költ tudósítás szerént: észre vévén az *Adsudban* meg-szállott első gyalog *Seregnék* *Obestere*, a' már gyakran megditsértetett *Horváth* *Ur*, hogy a' *Törökök* ezen h. 6-dikán szándékoznának *Szerberiesfnél* a' *Szeret* vizén által jöni, és a' mi *Foksánban* lévő kevés számból álló *Őrizetünkre* ütni; tehát el küldötte a' *Székely* *Húszár* *Seregbéli* *Májor* *Lajos* *Urat*, két *Osztály* *Gyalogokkal*, 50 *Stuttzofokkal*, 4 *ágyukkal*, melyek 3 fontos gollyóbisuaak valának, és egy *Svadron* *Húszárokkal* olyan rendeléssel, hogy a' *Foksánban* lévő *Őrizetnek* segítségére menvén, az által jövő ellenségre rá-űsön. Egy erdön lévő szoros úton kellett a' *Májor* *Urnak* által menni, mellyen

mellen hogy valamely rejtekben lehetõ ellenségtõl véletlenül meg-ne támadtassék, a' lovasfágot és egy osztlály gyalogot a' szoros útból bal-kézre egy térségre állította, míg maga a' gyalogsággal a' szoros helyeken által mégyen. Alig indult vala-meg Májor *Lajos Ur* az e' fzerént el-rendelt Sereggel, midõn az ellenség az itten hagyott lovasokra, és gyalogokra rá-ütött; ezeket vezette Kapitány *Bõrepar*, (*Beaurepart*) a' ki, mihelyt a' Törökök annyira közelitettek, hogy már a' fegyver el-szolgált hozzájuk; mingyárt olyan hathatós apróbb és nagyobb tüzelést tétetett, hogy a' Törököknek szemközben jöni nem lehetett; hanem fél-höld formában verving magokat, rá tsaptanak a' mi gyalogjainknak bal-fárnyára: de ezek karéba verték magokat, a' Székely Húzfárság pedig ugy meg-markolta kardját, hogy a' Törökök kénytelenitettek meg-futamodni. Az alatt míg ezen tsata itten az edgyik osztlály Gyalogok, és egy Svadron Húzfár által véghez ment; és minekelõtte még a' Májor *Lajos Ur*, és Kapitány *Tzillik* a' máfik osztlály gyalogsággal még Foksánban meg-nem érkeztenek volna, már más csoport Törökök Foksánba bé-ütvén, a' mi ottan lévõ Stuttzofainkat és Szabad-feregbéli legényeinket rész-fzerént le-nyakaszták, rész-fzerént el-kergették; a' mi lovasok vóltanak közöttök, azok az ellenséggel nem birhatván, fõ Hadnagy *Ernittel* edgyütt szép rendben, míg több segítség érkezik, Foksánból kijöntenek: a' Törökök pedig mind addig mentek utánnok, míg ezek az el-érkezett Májor *Lajossal* és a' gyalogsággal öszve-tsátolván magokat, a' Törökökkel szembe fordultak, azokat egyfzersmind a' gyalogok kemény tüzzel, a' lovasok pedig két-fe-

181 Magyar kardal olyaténképpen fogadták, hogy a' Törökök közül a' kik életben maradhattak, nyakra före rend nélkül két óranyi járó földig szaladtanak. Itt a' Foksáni őrizetbéliek közül 114 nem találtatott, a' kiket rész-szerént a' Törökök el-vitte- nek, rész-szerént pedig a' szőlő-hegyek között el- bujtanak a' veszedelem előtt, de az ilyenek ismét visszsa tértenek. A' Törökök pedig ezen tsaták- ban magok közül 200-at hagytanak halva, és kö- zel 300-at vittenek-el meg-sebesítve. A' Kapitány *Tzillik* *Ofztályabéliek* két Török Zászlókat és egy eleven Törököt fogtanak. — Ezen tsaták után a' Törököknek *Braillából* annyi segítségék érkezett, hogy 8000-re szaparodtanak, és magokhoz még 8 ágyukat vettek; mellyet meg-értvén *Obester Horváth Ur*, álló helyét meg-változtatta, és ezen b. 11-dikén *Pétruskánál*, *Adfudhoz* 4 óranyi járó földre szállott-meg *Táborba*, hogy onnan vigyáz- hassa, hogy a' Törökök magok mozdulásaikat *Mól- dova felé-é?* vagy a' havas-all-földe-felé tézlik. — Azon időben mikor *Pétruskánál* *Obester Horváth Ur* a' Foksánnál esett tsatát 12-dikben meg- hallotta, egyszerűs mind arról-is tudósított, hogy a' Törökök mint-egy 4000-en Foksánhoz *Táborba* szállottak: ez a' Foksán *Mavrojéninek* igen tettző szállás, mert a' *Bukurestből* *Braillába*, *Gallatzra*, és *Fassiba* költözködésnek útjában esik. — Mint- hogy a' Törökök az Oláh-országi lakófokat igen rutul nyomorgatják, fosztják, falujokat égetik; a- zért rakásonként szöknek által mi hozzánk, keres- vén magoknak a' Sas-szárnyai alatt bátorságos men- déket: mint nem régen *Mavrojéninek* egy kedves embere *Déli Basa*, 57 *Arnótokkal* szökött által a

mi Táborunkba. — Obester *Horváth* Ur nem gyözi eléggé ditsérni mind a' lovas mind a' gyalog Székelyeknek bátor vitézségét; nevezetesen Májor *Lajos* Urnak jó rendeléseit és példa adását, nem különben Fő Hadnagy *Ernitznek* jó maga viselését. (**)

Elegyes Apprószágok.

A' Nagy Vezérnek Táboráról iszonyú dolgokat beszélnek. Edgy Aga, ki Printz *Szélimnek* a' Szultán Uralkodásába következő Török Hertzegnek igen különös titkos jó-akarója, azon mondatik munkálodni, hogy a' Nagy Vezért alattomba haza küldhesse *Mahumedhez*; melyre nézve a' nagy Török Tábornál lévő Tisztek között igen nagy belső nyalvallya és egy más ellen való áskapálódás támodott volna. El-induláskor a' Nagy Vezérnek, kérte vala *Szélim* a' Vezért, hogy a' Szultánnál nyerne néki engedelmet, mely-szerént ő-is a' nagy Táborral tsátára meheszen. Ezen első Minister meg-igérte vala néki; de nem tellyesithette fogodását. Ezen *Szélim* véghetetlenül meg-haragudván, fel-tette magában, hogy akár hogy teszi szerit, mind a' Nagy Vezért, mind a' Szultánt az Attyát el-veszesse, melyre fok nagy Férfiakkal útat-is dolgozott vala; de szerentsétlenül, mert az egész titok ki-nyilatkozodván, már 82 Török fejek, a' legnagyobbak közzül *Konstánzinápolyba* küldettettek a' nagy Török Táborból. Ezen Tudósítás így jött a' kezünkhez, meg-látjuk ezután igazé vagy nem. Így *Szélim* nem fog Török Tsáfszár lenni az Attya
hel

helyet, noha az egész Birodalombéli népség ezt, mint hadakozó indulatú ifjút, igen szereti.

A' múlt héten edgy hajó Pénzel, I. Sponyal forompókkal, 2. bombival, 2. lisztel indulának innen le a' Táborhoz.

*Edgy háládatlan kormos belső képet mutató
Tükör.*

Kit látsz ezen Tükörben? Edgy Hazafi Gaval-
lérnak jól-tévő kebelében fel-elevenedett, 's az-után
jól tévőjét hitetlenül meg-mart fogyos kigyót Lén-
nárt Sámuel, a' R. Sz. B. Gróf Teleki Sámuel
Ur ő Excellentiája (Erdélyben) Sáramberki Ura-
dalmának fő-gondviselőjét; (Préfectusát) ki a' hel-
lyet, hogy az őtet fogyból fel-elevenített jól-tévő
Urához hiveséges lett volna, nem régiben egynéhány
ezer forintokkal el-fzőkött, és ezen fő Méltóságnál
vólt 17 esztendei szolgálatjának kémény-seprői ábrá-
zatot festett. — Ezen rozfsz érzékenységű ember,
magos izmos termetű, 37 esztendő-selé járó, tér-
dein alól ki-álló lábu, barna-piros, fekete haju,
reketes befzédű, első fogai romlottak. — Az ilyen
fzemetes indulatú ember, mennél nagyobb kárára
vagy az emberi szeretet gyümölsének — mennél
nagyobb gyalázatjára az illetén hivatalban lévő
Tiszt Uraknak, annál nagyobbban köteleztetik ki-ki,
az illeténre rá-találván, azt meg-fogni, és a' Tiszt-
viselőknék kezekbe adni. — *Non Hospes a Ho-
spite Tutus — Ov.*